

“Belirtilen konu ile ilgili olarak, mahkememizce, somut norm denetimi yolu ile itiraz başvurusuna konu edilen kanun hükmünün, Anayasanın 13. ve 20. maddelerine uygun düşmediği düşünülmüştür. Aykırılık gerekçesinin açıklanmasından evvel, belirtilen Anayasa maddelerine yer vermekte fayda olacaktır.

II. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması

Madde 13 – (Değişik: 3/10/2001-4709/2 md.)

Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

A. Özel hayatın gizliliği

Madde 20/1-3 – Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.

İtiraz başvurusunun konusu olan kanun hükmü, Anayasanın, belirtilen maddelerindeki bir takım kurallar, temel hak ve hürriyetler ile bu hakların amaç, kapsam ve sınırlarının bir arada değerlendirilmesi neticesinde aşağıdaki izah edileceği üzere Anayasadaki belirli kurallara aykırıdır. Bu aykırılıkların hukuki ve fiili sebeplerinin açıklanmasından önce ilan işlemindeki maksadın ortaya konulması gerekmektedir.

Başvuruya konu TMK 27/2 hükmünde, adın değiştirilmesine ilişkin mahkeme kararının Basın İlan Kurumunun ilan portalında ilan edilmesi gerektiği düzenlenmektedir. Maddenin ikinci fıkrası 7532 sayılı Kanun'un 12. maddesi uyarınca 14/11/2024 tarihinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeden evvelki fıkra şu şekildedir. "Adın değiştirildiği nüfus siciline kayıt ve ilân olunur." Belirtilen kanun hükmündeki "ilan" kelimesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile iptali için yine mahkememizce AYM'ye itiraz başvurusunda bulunulmuş ve Anayasa Mahkemesinin 22/2/2024 tarih, E: 2023/34, K: 2024/60 sayılı kararı ile bu fıkra yer alan "...ve..." ibaresi ile "...ilân..." ibaresi iptal edilmiştir. Kararın, Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (16/2/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmış fakat iptal kararı henüz yürürlüğe girmeden kanun koyucu tarafından mevcut kanuni düzenleme yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 22/2/2024 tarih, E: 2023/34, K: 2024/60 sayılı kararındaki iptal gerekçeleri, eldeki başvuru için oldukça mühim niteliktedir. Esasında bir önceki itiraz başvurusundaki gerekçeler mevcut başvuru için de geçerli olmakla birlikte, yeni kanuni düzenlemenin, AYM iptal kararındaki gerekçeler ile bağdaşmadığı ve yine aynı sonuçların ve

Anayasaya aykırılık hallerinin bir başka şekilde devam edeceği değerlendirilmektedir. Bu bakımdan AYM'nin önceki başvuruyla dair gerekçelerine yer vermekte fayda olacaktır.

Kararda belirtildiği üzere, bir kimsenin ismi onun kişisel verilerindedir. Mevcut kural da kişinin isminin değiştirildiğine dair mahkeme kararının ilan edilmesi gerektiği şeklindedir. Önceki kural ile mahkeme kararı gazetede ilan edilir iken şimdi ise internet üzerinden ilan söz konusudur. Yapılacak ilanın herkese açık olup olmadığının bildirilmesi için mahkememizce muhabere yolu ile Basın İlan Kurumu'na 24.01.2025 tarih ve 2025/41 muhabere numaralı yazısı ile müzekkere yazılmıştır. Verilen cevapta, mahkeme hükmünün ilan portalında herkese açık biçimde ilan edildiği bildirilmiştir.

Bu durumda, TMK 27/2'nin son halinde açıkça yazılması sebebi ile, kişinin nüfusa kayıtlı olduğu yer, doğum tarihi, ana ve baba adı, önceki adı ve soyadı herkese duyurulmakta ve kamuoyunun bilgisine açık hale getirilmektedir. Böyle bir hâlin, kişisel verilen korunmasını isteme hakkına sınırlama getirdiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bu yönü ile kuralın Anayasa'nın 13. maddesine uygun düşmediği ifade edilmelidir.

Kişinin ismi ile birlikte diğer kişisel bilgilerinin de kanundaki yeni düzenleme uyarınca herkese bildirilmiş olması bu kez kanuni dayanağa kavuşmuş olsa da eskisinden daha sorunlu bir vaziyete meydan vermiştir.

İnsan, hayatındaki bazı bilgilerin ve olayların herkes tarafından bilinmesinde bir sakınca görmüyor olsa bile, belli bazı olayların gizli kalmasını isteyebilir. Zira insan, bu bilgi ve hadiselerin gizli kalmasından hukuki ve şahsi bir menfaat elde eder. Söz konusu bu menfaat, farklı ihtiyaçlar çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu ihtiyaçların başında, kişinin adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası (T.C. No), anne ve baba adı, nüfusa kayıtlı olduğu yer gibi kimlik bilgileri gelmektedir. Bu tür bilgiler, son dönemlerde kişisel veri terimi ile ifade edilmektedir. Kişiyeye ilişkin bilgiler arasında hiç şüphesiz ki en önemlisinin, oldukça yeni bir kavram olan "kişisel veriler" olduğu söylenebilir. Kişisel verilerin korunmasıyla, devlet veya üçüncü kişilerin, verileri, rıza dışında toplayıp işlemek yoluyla müdahale etmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Teknolojinin durmaksızın değişip ilerlemesi de kişisel verilerin, hız, maliyet ve içerik bakımından çok daha gelişmiş yöntemlerle saklanması sonucunu doğurmaktadır.

Kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve korunması, sağlık, sosyal güvenlik, suçla mücadele, iletişim, ticaret, pazarlama, istihdam gibi insana ve devlete dair temel alanların işleyişinde önem arz etmektedir. Bu yüzden ki, verilerin elde edilmesinden kaydedilmesine ve yok edilmesine kadarki bütün süreç, boşluğa veya kötü niyetli yorumlara tahammül edilemeyecek bir ciddiyetle mevzuatta düzenlenmelidir. Zira, kişisel verilerin korunması konusu her ne kadar kavramsal olarak kişiler ile birebir ilişkili gözükse de, aslında bu konunun, kapsamı ve etkileri itibarıyla doğrudan doğruya toplumsal hayatın ve hukukun sağlıklı işleyişini etkileyen devasa bir boyuta sahip olduğunu söylemek gerekir.

Özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesinin oldukça kolaylaştığı günümüzde, bu gizliliğin korunmasını sağlayacak tedbirler alınması veya ihlal durumlarının etkili bir şekilde hukuki yaptırıma tabi tutulması büyük bir önem taşımaktadır. Bu sebeple, özel hayatın gizliliğinin ihlali, özel bir dikkat ve incelemeyi gerektirmektedir.

Başvuruyla konu kuralın uygulanması adın değiştirilmesi davasını açan kimsenin kişisel verilerinin tamamen internet yolu ile bütün ülkeye ve hatta dünyaya duyurulması anlamına

gelmektedir. Bir diğ er ifade ile, bu davayı aç an kiş inin, önceki adı, yeni adı, T.C. kimlik numarası, anne ve baba adı, nüfusa kayıtlı oldu ğ u yer ve doğ um tarihi gibi pek ciddi ve önemli nitelikteki kiş isel verileri herkes tarafından bilinecek hale gelmektedir.

Bilindi ğ i üzere, teknolojinin inanılmaz şekilde ilerlemiş olmas ı insanlar için olumlu bir takım geliş meler getirmiş ise de belki bundan daha fazla olumsuzluklara da mahal vermiştir. Kiş isel verilerin kullanılması sureti ile birçok suçun iş lenebilmesinin mümkün hale geldi ğ i bilinen bir gerç ektir. Buna örnek olarak bilhassa bankacılık sistemleri aracılı ğ ı ile dolandırıcılık ve benzeri suçlar sayılabilir.

Emredici nitelikteki TMK 27/2'deki ilan ın yapılması mecburiyeti, adını de ğ işt irmek isteyen kişiler için açık bir tehdit olarak ortada durmaktadır. Mahkemelerce, belirtilen riskler gözetilerek ilan ın yaptırılmamas ı kanunun mahkemece ihlalini gündeme getirmektedir. Bu bakımdan, kanunda belirtilen ilan ın yapılması kanuni bir mecburiyet hükmündedir.

Konunun bu ciheti ile ilgili olarak üzerinde durulması gereken bir diğ er mesele, T.C. kimlik numaras ı uygulamas ıdır. Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numaras ı, Nüfus ve Vatandaşlık İş leri Genel Müdürlü ğ ü'nün uzun yıllardır yürüttü ğ ü Mernis uygulamas ının hayata geç mesiyle her vatandaş ın nüfus cüz danında bulunan bir numaradır. T.C. No, 28 Ekim 2000'de her Türk vatandaş ına tek bir Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numaras ı verilerek uygulamaya alınmıştır. Uygulamanın amaçları: Vatandaş lar arasında yaygın olarak kullanılan isim benzerli ğ inden (ad ve soyadı) ortaya çıkan sorunların ortadan kaldırılması, birey kimlik tespitinin hızlı bir şekilde yapılmasının sağ lanması, bireyin doğ umundan itibaren bütün iş lemlerinin ortak bir numara ile yürütülmesinin sağ lanması, kamu kuruluş ları arasında bilgi alış veriş inin kolaylaştırılması, vatandaş a daha hızlı ve güvenli hizmet verilmesinin sağ lanması gibi amaçları kapsamaktadır. T.C. Kimlik No, on bir (11) haneden oluş an, Nüfus ve Vatandaşlık İş leri Genel Müdürlü ğ ü tarafından bütün Türk vatandaş larına verilmiş 11 rakamdan oluş an ve son rakam ı bir çift say ı olan kiş iye özgü bir say ıdır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlü ğ e girmiştir. T.C. kimlik numaras ı uygulamas ı ise TMK'nın yürürlü ğ e girdi ğ i tarihten yaklaşık 1 sene önce uygulanmaya baş lanmıştır. 743 sayılı TKM'da da aynı kuralın bulundu ğ u gözetildi ğ inde, T.C. kimlik numaras ı uygulamas ı ile başvuruya konu kural arasında bir iliş ki ve bağlant ı oldu ğ u düşünölmeksizin, "ilan" kuralının TMK'ya konuldu ğ u sonucuna varılmaktadır.

T.C. kimlik numaras ı uygulamas ının amaçlarına ve günümüzdeki iş levine bakıldığında, artık adın de ğ iştirilmesi davalarında verilen kabul kararının bütün dünyaya ilan edilmesindeki amaçların ortadan kalkmış oldu ğ u neticesine varılmaktadır. Tamamıyla kiş isel veri mahiyetindeki bilgilerin adeta köy haline gelen dünya sistemine duyurulmasının, üstün nitelikte kamu yararını ilgilendiren ve kamu düzenini sağ layan bir yönü bulunmamaktadır. Böyle bir yönü önceden var ise de T.C. kimlik numaras ı uygulamas ının getirdi ğ i kolaylıklar nazara alındığında, kanunda ilan ın ne amaçla yapılaca ğ ının belirtilmemesi de düşünöler ek artık bu ilan uygulamas ına gerek bulunmadı ğ ı yargısına ulaşılmaktadır. Bir an için, TMK 27/4'teki adın de ğ iştirilmesinden zarar gören kimsenin, bunu öğrendi ğ i günden başlayarak bir yıl içinde de ğ iştirme kararının kaldırılmasını dava edebilece ğ ine yönelik düzenleme için "ilan" uygulamas ının oldu ğ u gibi kalması düşünölse de yukarıda da belirtildi ğ i üzere, bu tür bir davanın aç ılması için öngörölen 1 senelik hak düşürücü sürenin baş langıcı için "ilan" şart ı aranmamaktadır.

Adın değiştirilmesinden zarar gören unc kişilerin bu hususu gazete ilan ile ne derece öğrenebildikleri üzerinde de ayrıca düşünülmesi gerekir. Kaldı ki, ilan ile öğrenme şartı kanunda aranmamaktadır. ğrenme fevkalade her türlü vasıta ile gerçekleşebilir. Öğretideki bazı yazarların görüşleri nazara alınarak, unc kişilerin adın değiştirilmesinden zarar görmelerinin öğrenilmesini sağlamak için az yukarıda birçok bakımdan oldukça riskli hukuki sonuçlar barındıran ilan işleminin yapılmaya ve uygulanmaya devam edilmesi durumunda, kişinin hayati derecedeki kişisel verilerinin bütün dünya kamuoyuna açık hale getirilmesi ve Anayasa'da düzenlenen temel insan hakkının ihlaline sebebiyet verildiği dşnlmelidir.

Başvuruya konu kanun hükmü ile kişinin Anayasa ile teminat altına alınan özel hayatın gizliliği hakkı açıkça ihlal edilmektedir. Sonuç olarak, kural, Anayasa'nın 20. maddesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

İzah olunan sebep ve gerekçeler muvacehesinde, belirtilen kanun hükmünün, yukarıda sıralanan Anayasa'nın ilgili maddelerine aykırı olduğu değerlendirilmiş ve bu şekilde, itiraz başvurusu gerekçelendirilerek Anayasa'ya aykırılık hususu açıklanmıştır.

ARA KARAR: (Gerekçeleri Yukarıda Aıklandğı zere;)

1- Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca, Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasının, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olması sebebi ile belirtilen kanun hükmünün somut norm denetimi yolu ile iptali için Anayasa Mahkemesi'ne müracaatta BULUNULMASINA,

2- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 46. maddesi uyarınca, başvuru kararına ilişkin 11/04/2025 tarihli duruşma tutanağının onaylı rneği, ile dosyaya sunulan bütün belgelerin tarih sırasına göre başlıklar hlinde sıralandığı dizi pusulası halinde Anayasa Mahkemesi'ne üst yazı ile GÖNDERİLMESİNE,

Dair; ara kararın niteliği gereğince kanun yolu kapalı olmak üzere karar verilmiştir".